

Innehåll

1 Inledning	9
2 Något om fackföreningarnas betydelse på amerikansk arbetsmarknad	12
3 Lönesättningen för tjänstemän	15
3.1 Arbetsvärdering	15
3.2 Lönestatistik och åsyftad lönestruktur	20
3.3 Prestationsvärdering som ett hjälpmedel i lönesättningen	23
3.4 Sammanfattning av lönervisionsprocessen	27
3.5 Övriga löneförmåner	32
3.6 Skillnader i lönesättningen för tjänstemän mellan Sverige och USA	34
4 Lönesättningen för arbetare	38
4.1 Lönesystem i USA	38
4.2 Fackföreningarnas betydelse för lönespridningen. En jämförelse mellan Sverige och USA	45
5 Trender i löneutvecklingen	49
5.1 Yrkesmässiga löneskillnader	50
5.2 Jämförelse av ålders-löneprofiler efter utbildning	75
6 Avslutande synpunkter	89
Litteratur	91

Tabellförteckning

1. Organisationsgraden på den amerikanska arbetsmarknaden	13
2. Metoder för befattningsvärdering i amerikanska storföretag 1974/75	19
3. Exempel på Merit Increase Guide	26
4. Faktorer som påverkar lönebudgetens storlek för amerikanska tjänstemän	29
5. Löneförmånernas komponenter i privata amerikanska företag 1966 och 1977 (%)	33
6. Exempel på avtal med automatisk progression	41
7. Faktorer som påverkar lönebudgetens storlek för amerikanska arbetare	44
8. Relativa löneskillnader mellan yrkesgrupper i USA 1939-1978	54
9. Lönerelationer för arbetare och tjänstemän i svensk industri 1938-1980.	55
10. Genomsnittlig månadslön för vissa tjänstemän i det privata näringslivet i USA 1961, 1970 och 1980.	56
11. Genomsnittlig lön per befattning för industritjänstemän i Sverige 1956-1980.	57
12. Lönespridning för vissa tjänstemän i det privata näringslivet i USA 1961, 1970 och 1980.	59
13. Genomsnittlig relativ timförtjänst 1967, 1977 och 1978 för vissa yrkesgrupper i USA	60
14. Genomsnittlig relativ timförtjänst i vissa yrken i Atlanta 1951, och 1980.	61
15. Lönerelationer mellan yrkesarbetare och övriga arbetare i USA 1910-1978.	62
16. Lönespridning i bilindustrin i USA 1934-1957.	63
17. Relativ genomsnittlig timlön i bilindustrin i USA 1922-1973	64
18. Lönerelationer i svensk industri mellan arbetare i olika yrken 1939-1980, män och kvinnor.	65
19. Lönerelationer i svensk industri mellan arbetare i tre yrken efter kön 1967-1980.	66
20. Lönerelationer mellan yrkesarbetare och övriga arbetare i svensk industri 1910-1980.	67

21. Relativa skillnader i timlön efter ålder och utbildning i Sverige och USA.	81
22. Relativa skillnader i månadslön inom industri och handel i Sverige och USA.	82
23. Relativlöner i Sverige för 25 år gamla män och förändring i relativlöner efter ålder.	83
24. Relativlöner i USA för 25 år gamla män och förändring i relativlön efter ålder.	85
25. Genomsnittlig årlig förändring i BNP för Sverige och USA.	88

Figurförteckning

1. Schematisk bild av ett företags åsyftade lönestruktur.	22
2. Schematisk bild av sambandet mellan prestation och lön	25
3. Löneprofiler för heltidsarbetande svenska män 1968 och 1974	78
4. Löneprofiler för heltidsarbetande, 25-65 år gamla vita män i USA 1969 och 1978.	79